

[Domovská Stránka](#) > ... > [Právne Predpisy a Judikatúra](#) > [Vnútroštátne Právne Predpisy](#) > Portugal

Vnútroštátne právne predpisy

Autor obsahu

Portugalsko

Portugalsko



Na tejto stránke sa uvádzajú informácie o právnom systéme Portugalska.

1. Nástroje a pramene právnych noriem

Podľa klasickej koncepcie má Portugalsko tieto pramene práva:

1. ústavné zákony – t. j. ústava republiky, osobitné ústavné zákony a zákony, ktorými sa mení ústava;
2. „ustanovenia a zásady všeobecného medzinárodného práva“, „ustanovenia správne ratifikovaných alebo schválených medzinárodných dohovorov“, „ustanovenia prijaté príslušnými orgánmi medzinárodných organizácií, členom ktorých je Portugalsko (...), pokiaľ sa to uvádza v príslušných zakladajúcich zmluvách“, „ustanovenia zmlúv, ktorými sa riadi Európska únia, a ustanovenia, ktoré prijali jej inštitúcie pri výkone svojich príslušných právomocí“ – článok 8 Ústavy Portugalskej republiky;
3. bežné zákony, ktoré zahŕňajú zákony prijaté Zhromaždením republiky, zákonné dekréty vlády a regionálne legislatívne dekréty, ktoré prijali legislatívne zhromaždenia autonómnych oblastí Azory a Madeira;
4. akty, ktoré majú rovnakú právnu silu ako zákony, napríklad akty týkajúce sa schválenia medzinárodných dohovorov, zmlúv alebo dohôd, rozsudky Ústavného súdu, ktorými sa so všeobecne záväzným účinkom vyhlasuje protiústavné alebo nezákonné ustanovenie, kolektívne zmluvy a iné nástroje kolektívnej pracovnoprávnej úpravy;
5. nariadenia, to znamená normatívne nástroje nižšej úrovne než zákony, ktorých cieľom je stanoviť podmienky zákonov a doplniť ich s cieľom umožniť ich uplatnenie alebo zavedenie. Patria sem regulačné dekréty (*Decretos Regulamentares*), nariadenia (*Regulamentos*), dekréty (*Decretos*), regionálne regulačné dekréty (*Decretos Regulamentares Regionais*), uznesenia (*Resoluções*), predpisy (*Regimentos*), ministerské vyhlášky (*Portarias*), normatívne príkazy (*Despachos Normativos*), policajné nariadenia občianskych guvernérov (*Regulamentos Policiais dos Governadores Cívís*), výnosy (*Posturas*) a nariadenia miest a obcí (*Regulamentos autárquicos*).

2. Ďalšie pramene práva

Existujú rôzne teórie o prípustnosti a relevantnosti ďalších prameňov, ktoré nevyplývajú z politickej moci štátu vytvoriť písané právo. Tieto rozdiely v koncepcii sú spojené hlavne so skutočnosťou, že pramene podľa niektorých predstavujú spôsoby tvorby právnych noriem, zatiaľ čo podľa iných slúžia na výklad právnych noriem, a podľa ďalších zohrávajú obidve úlohy. Niekedy sa rozlišuje medzi bezprostrednými a nepriamymi prameňmi, čo umožňuje obísť určité ťažkosti spôsobené týmito koncepčnými rozdielmi.

Zvyčajne sa uvádzajú ako pramene práva tieto zdroje:

1. Obyčaj, t. j. opakovaná a zvyčajná prax v správaní sprevádzaná všeobecným povedomím o jej záväznej povahe. Možno ju však považovať za prameň práva len v niektorých tematických oblastiach. Obyčaj sa tak zdá relevantnou v medzinárodnom verejnom práve (zvykový pôvod má napríklad zásada procesno-právnej imunity cudzích štátov), medzinárodnom súkromnom práve a správnom práve.
2. Judikatúra, to znamená závery vyplývajúce z rozsudkov a rozhodnutí súdov. Pre niektorých judikatúra nepredstavuje skutočný prameň práva, keďže sa obmedzuje na odhalenie významu ustanovení, aby

slúžila ako usmernenie pri výklade ustanovení, ktorým sa majú riadiť iné osoby zabezpečujúce výklad podľa viac či menej presvedčivých logických a technických argumentov, na ktorých sa zakladá výklad. Niektorí autori usudzujú, že tento koncept zahŕňa nielen súdne rozhodnutia v konkrétnych prípadoch, ale aj normatívne súdne akty (všeobecne záväzné rozhodnutia Ústavného súdu), pričom sa domnievajú, že všetky tieto akty predstavujú nástroje, prostredníctvom ktorých sa tvoria všeobecne uplatniteľné právne predpisy.

3. Spravodlivosť, ktorá sa zakladá na právomoci, ktorú majú v niektorých konkrétnych predložených prípadoch súdne orgány v rámci formulovania právnych noriem prispôbených osobitostiam týchto prípadov na základe všeobecných zásad spravodlivosti a eticko-právneho svedomia sudcu. „Súdy môžu rozhodnúť na základe spravodlivosti len v týchto prípadoch: a) ak existuje právne ustanovenie, ktoré to umožňuje; b) ak sa strany dohodnú a právny vzťah nie je nedostupný; c) ak sa strany predbežne zmluvne dohodli na uplatnení zásady spravodlivosti (článok 4 Občianskeho zákonníka)“.
4. Zvyky, t. j. opakovaná sociálna prax bez záväzného charakteru, ktorá sa javí relevantná v právnom kontexte, najmä v rámci začlenenia právnych vzťahov, a to hlavne v obchodnej oblasti. Môžu mať právny charakter, pokiaľ to ustanovuje zákon a pokiaľ nie sú v „rozpore so zásadami dobrej viery“ (článok 3 Občianskeho zákonníka). Preto nejde o autonómne spôsoby tvorby práva a viacerí autori ich nepovažujú za skutočné pramene práva.
5. Právna doktrína, t. j. súbor názorov právnikov sformulovaných na základe teoretickej alebo dogmatickej štúdie práva. Zdá sa, že by sa nemala považovať za skutočný prameň práva, hoci zohráva významnú úlohu ako prvok vedeckého a technického pokroku s vplyvom na konečný výsledok práce tých, ktorých povinnosťou je vykladať a uplatňovať právne predpisy.

3. Hierarchia jednotlivých nástrojov práva

Pojem hierarchia legislatívnych ustanovení súvisí s ich relatívnou hodnotou, to znamená s ich pozíciou na štruktúrovanej stupnici.

V tejto súvislosti sa niektorí domnievajú, že hierarchia existuje len vtedy, pokiaľ ide o spôsob tvorby noriem. Za týchto okolností by neexistovala žiadna klasifikácia právnych noriem, ale iba hierarchia založená na zdrojoch alebo maticiach tvorby noriem.

V oboch prípadoch však možno určiť poradie.

Hierarchické poradie prameňov uvedených vyššie v bode 1 je takéto:

1. ústava republiky a ústavné zákony;
2. ustanovenia a zásady všeobecného medzinárodného práva a medzinárodné dohovory [inak povedané všetky akty uvedené v bode 1 písm. b)];
3. zákony a zákonné dekréty;
4. regionálne legislatívne dekréty;
5. akty, ktoré majú rovnakú právnu silu ako zákony;
6. nariadenia.

4. Podmienky nadobúdania účinnosti pravidiel uvedených v nadnárodných nástrojoch na vnútroštátnom území

Na prijímanie medzinárodných normatívnych nástrojov sa vzťahujú tieto kritériá, ktoré sa uvádzajú v článku 8 Ústavy Portugalskej republiky:

1. „Normy a zásady všeobecného medzinárodného práva sú neoddeliteľnou súčasťou portugalského práva“;
2. „Ustanovenia správne ratifikovaných alebo schválených medzinárodných dohovorov nadobúdajú účinnosť vo vnútroštátnom práve po ich oficiálnom uverejnení a od okamihu, keď medzinárodne zaväzujú Portugalsko“;
3. „Ustanovenia, ktoré prijímajú príslušné orgány medzinárodných organizácií, ktorých je Portugalsko členom, nadobúdajú účinnosť priamo vo vnútroštátnom právnom poriadku, pokiaľ sa to uvádza v dotknutých zakladajúcich zmluvách“;
4. „Ustanovenia zmlúv, ktorými sa riadi Európska únia, a ustanovenia, ktoré prijali jej inštitúcie pri výkone svojich príslušných právomocí, sú platné vo vnútroštátnom právnom poriadku podľa podmienok

vymedzených právom Únie a bez toho, aby boli dotknuté základné zásady demokratického právneho štátu“.

5. Jednotlivé orgány oprávnené na prijímanie právnych predpisov

Právne normy môže prijímať Zhromaždenie republiky, vláda, výkonné orgány a regionálne legislatívne zhromaždenia oblastí Azory a Madeira, miestne orgány a niektoré správne orgány.

6. Proces prijímania právnych predpisov

Podmienky legislatívneho procesu sa menia v závislosti od osobitných ustanovení, ktorými sa musí riadiť každý príslušný orgán. Jednotlivé druhy legislatívnych aktov sa teda vypracúvajú v rámci odlišných postupov. Nižšie sú opísané dva najformálnejšie a najvýznamnejšie legislatívne systémy.

Najkomplexnejší proces, ktorý prebieha v Zhromaždení republiky, zahŕňa hlavne tieto fázy:

1. legislatívna iniciatíva: táto iniciatíva prináleží „poslancom, parlamentným skupinám a vláde, ako aj podľa podmienok stanovených zákonom skupinám voličov, ktorí konajú súbežne, a pokiaľ ide o autonómne regióny, príslušným regionálnym legislatívnym zhromaždeniam“ (článok 167 ods. 1 Ústavy Portugalskej republiky);
2. počiatočné prijatie, uverejnenie, registrácia, pridelenie čísla a posúdenie: táto fáza zahŕňa preskúmanie prípustnosti návrhu, jeho uverejnenie vo vestníku zhromaždenia *Diário*, administratívne spracovanie a nakoniec vyhodnotenie jeho obsahu;
3. rozprava a následné prijatie návrhu: rozprava sa na jednej strane vzťahuje na všeobecné skutočnosti a na druhej strane na špecifické skutočnosti. Hlasovanie, ktoré nasleduje, sa vzťahuje na všeobecné skutočnosti, na špecifické skutočnosti a nakoniec na celý návrh. O prijatí návrhu sa môže hlasovať jednoduchou väčšinou, absolútnou väčšinou alebo kvalifikovanou väčšinou;
4. kontrola, ktorú zabezpečuje prezident republiky v lehote stanovenej zákonom: môže to viesť k vyhláseniu navrhovaného znenia alebo k uplatneniu práva veta. Výsledkom tejto druhej situácie je druhé rokovanie. V prípade potvrdenia hlasovania alebo zavádzania zmien sa dané znenie znovu pošle na vyhlásenie, ku ktorému musí dôjsť v stanovenej lehote. Prezident republiky je zodpovedný za „vyhlasovanie a uverejňovanie zákonov, zákonných dekrétov a regulačných nariadení, ako aj za podpisovanie uznesení Zhromaždenia republiky, ktorými sa schvaľujú medzinárodné dohody a iné vládne dekréty“ [článok 134 písm. b) Ústavy Portugalskej republiky].
5. uverejnenie: po vyhlásení musí prezident republiky nariadiť uverejnenie nového znenia v úradnom vestníku *Diário da República*.

Vládny legislatívny proces zahŕňa tieto hlavné fázy:

1. legislatívna iniciatíva, ktorá prislúcha ministerským kanceláriám;
2. konzultácie: počas tejto fázy minister, ktorý predkladá návrh, zhromaždí stanoviská a okrem toho musí vypočuť subjekty uvedené v ústave a v zákone;
3. predbežné posúdenie a odôvodnenie návrhu: posúdenie a vyhodnotenie návrhov po predbežnom prijatí;
4. prijatie návrhu: návrhy spravidla prijíma Rada ministrov, hoci niektoré normatívne akty si nevyžadujú prijatie v rámci Rady ministrov;
5. kontrola: v lehote „štyridsiatich dní od prijatia akéhokoľvek vládneho dekrétu na vyhlásenie (...) je prezident republiky zodpovedný za jeho vyhlásenie alebo uplatnenie svojho práva veta, pričom vláde písomne oznámi dôvod pre uplatnenie veta“ (článok 136 ods. 4 Ústavy Portugalskej republiky);
6. uverejnenie, t. j. zverejnenie prijatého znenia v úradnom vestníku *Diário da República*.

7. Podmienky nadobudnutia účinnosti pravidiel vnútroštátneho pôvodu

„Zákon nadobúda záväzný účinok až po uverejnení v úradnom vestníku“. „Medzi uverejnením a nadobudnutím účinnosti zákona plynie lehota stanovená v samotnom zákone alebo v osobitnom zákone“ (článok 5 Občianskeho zákonníka).

V článku 2 zákona č. 74/98 z 11. novembra 1998 v aktuálnom znení sa stanovuje, že:

ods. 1. - „Legislatívne akty a iné všeobecne záväzné akty nadobúdajú účinnosť dňom, ktorý je v tejto súvislosti

stanovený, najskôr však v deň nasledujúci po ich uverejnení“.

ods. 2. – „Ak sa nestanovil žiadny deň, príslušné znenia nadobudnú účinnosť na celom vnútroštátnom území a v zahraničí piaty deň po uverejnení“.

ods. 4 – Lehota uvedená v odseku 2 začína plynúť dňom nasledujúcim po zverejnení na webovom sídle spoločnosti *Nacional Casa da Moeda, SA*.

8. Spôsobu riešenia prípadných rozporov medzi jednotlivými právnymi normami

Najdôležitejšia úloha v tejto súvislosti prislúcha Ústavnému súdu, ktorého poslaním je vyhlasovať ustanovenia, ktoré sú v rozpore s Ústavou Portugalskej republiky alebo so zásadami, na ktorých je založená, za protiústavné.

Pri skúmaní konkrétnych prípadov, ktoré sa im predkladajú, nesmú súdy uplatniť pravidlá, ktoré sú v rozpore s ustanoveniami ústavy alebo z nej vyplývajúcimi zásadami.

Pri výklade práva na účely posúdenia predložených skutočností musia súdy vyriešiť prípadné rozpory medzi jednotlivými právnymi normami vždy v súlade s vyššie uvedenou hierarchiou prameňov práva. V tejto súvislosti musia zohľadniť systém ako celok bez toho, aby sa pripustili nezlučiteľnosti alebo nesúlady najmä na logickej a sémantickej úrovni, pričom musia zvážiť okolnosti legislatívneho procesu a špecifické okolnosti v okamihu vynesenia rozsudku. Tento postup si vyžaduje aspoň minimálny súlad znenia (aj v prípade nedokonalého vyjadrenia) s prijatým riešením, pričom sa predpokladá, že zákonodarca zvážil „najvhodnejšie“ riešenia a vedel „vyjadriť svoju myšlienku vhodnými pojmami“ (článok 9 Občianskeho zákonníka).

Pokiaľ ide o otázku rozporov medzi zákonmi v oblasti medzinárodného súkromného práva, čitateľovi odporúčame prečítať si informačnú poznámku o „platnom práve“.

Právne databázy

Databáza [Digesto](#) je oficiálna právna databáza v Portugalsku, ktorá zahŕňa úradný vestník (*Diário da República*).

Digesto – Integrovaný systém na spracúvanie právnych informácií

Databáza Digesto sa zaviedla v súlade s uznesením Rady ministrov č. 48/92 z 31. decembra 1992 a obsahuje:

1. akty uverejnené v prvej a druhej sérii úradného vestníka *Diário da República*;
2. bezplatné, úplné, podrobné a aktuálne právne informácie, najmä:
 1. doba platnosti, dátum nadobudnutia účinnosti a poznámky k aktom uverejneným v prvej sérii úradného vestníka *Diário da República* od 5. októbra 1910 a jednotlivé dokumenty z predchádzajúcich desaťročí, ako aj akty druhej série úradného vestníka *Diário da República*, ktoré sú spracované v databáze PCMLEX;
 2. všetky užitočné informácie, ako sú pravidlá týkajúce sa splnomocnení (*normas habilitantes*), právne predpisy, potvrdenia o rozvoji (*diplomas de desenvolvimento*), vykonané a vzniknuté zmeny, platné právne predpisy Spoločenstva, správne smernice Generálneho riaditeľstva pre rozpočet, uverejnená judikatúra a nástroje kolektívnej pracovno-právnej úpravy;
 3. databáza *Digesto* umožňuje prístup do troch ďalších databáz: LEGAÇOR – Databáza regionálnych právnych predpisov oblasti Azory, REGTRAB – Databáza obsahujúca hlavne pracovnoprávne predpisy, DGO-DOUT – Databáza obsahujúca hlavne obežníky a stanoviská Generálneho riaditeľstva pre rozpočet;
 4. *Digesto* umožňuje na základe interoperability s právnou databázou Ministerstva spravodlivosti, s kanceláriou generálneho prokurátora republiky (*Procuradoria-Geral da República* – PGR) a so Zhromaždením republiky [prostredníctvom databázy AP – *Atividade Parlamentar* (parlamentná činnosť)] aj prístup k judikatúre, ktorú prijali hlavné súdy, k stanoviskám generálneho prokurátora republiky a ku všetkým prípravným legislatívnym dokumentom od zavedenia legislatívnej iniciatívy až po uverejnenie predpisu.

Diário da República Eletrónico (DRE) (úradný vestník v elektronickej forme)

Podľa zákonného dekrétu č. 83/2016 zo 16. decembra 2016 je úradný vestník *Diário da República* univerzálnou a bezplatnou verejnou službou, prostredníctvom ktorej sa predpisy uverejňujú výlučne v elektronickej forme. Túto službu zabezpečuje spoločnosť *Imprensa Nacional-Casa da Moeda, S. A. (INCM)*, ktorá uverejňuje úradný vestník *Diário da República* na svojom webovom sídle. Univerzálny a bezplatný prístup umožňuje okrem iného tlačiť, archivovať, vyhľadávať a voľne sprístupňovať obsah aktov uverejnených v prvej a druhej sérii úradného vestníka *Diário da República* v elektronickej forme a na základe otvoreného prístupu.

Sprístupnenie úradného vestníka *Diário da República* musí zahŕňať:

1. právne znenie aktov, ktoré sa musia uverejniť v úradnom vestníku *Diário da República* v súlade s ústavou a právnymi predpismi, hlavne so zákonom č. 74/98 z 11. novembra 1998 v znení zákona č. 43/2014 z 11. júla 2014;
2. aktuálny nástroj na konzultáciu konsolidovaného znenia platných právnych predpisov bez právnej hodnoty obsiahnutých v právnom poriadku;
3. nástroj na konzultáciu prekladu právnych pojmov;
4. nástroj na kľúčové vyhľadávanie aktov, ktoré sa musia uverejniť v úradnom vestníku *Diário da República*;
5. náležite a systematicky spracované právne informácie;
6. prepojenie s odvetvovými databázami ďalších právnych informácií, najmä judikatúrou, právom Spoločenstva, správnyymi smernicami a právnou doktrínou;
7. bezplatné zasielanie obsahu prvej a druhej série úradného vestníka *Diário da República* do e-mailových schránok príslušných odberateľov tejto služby.

Užitočné odkazy

[Diário da República – Portugalsko](#)

Posledná aktualizácia: 07/04/2024

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.